

РІЗНІ ТИПИ КОРОТКО- ТА ДОВГОСТРОКОВОГО ПЕРЕБУВАННЯ У СЛОВАЧЧИНІ ТА КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ, РОБОТА ТА НАВЧАННЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ

НАТАЛІЯ МАРАДИК
СЛОВАЦЬКА АСОЦІАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Міграція як топ-проблема порядку денного для України

2

Відповідно до експертних оцінок і звітів міжнародних організацій, Україна належить до держав з найбільшим міграційним потенціалом:

- є третьою серед країн походження мігрантів
- четвертою – приймаючих країн
- другою – за величиною міграційного коридору
- кількість мігрантів з України варіює в межах 10-15% її населення або 20% працездатних громадян

Кількісні параметри та фактори міграції

3

2014-2017 роки:

Кількісні параметри міграції:

- 48,5% складали “маятникові” трудові мігранти і лише кожний сьомий трудовий мігрант працював за кордоном рік і більше
- без офіційного статусу за кордоном працювали 20,4% українців
- переважали жителі західних областей (до 10,8% економічно активного населення, 70% від усіх трудових мігрантів)

Фактори міграції:

- низькі шанси забезпечити достатній рівень доходів в Україні
- соціальна та правова незахищеність громадян
- корупція, низький рівень довіри до інститутів держави
- відсутність впевненості у завтрашньому дні

Кількісні параметри міграції з України в 2014-2017 роках

4

2014 р. (дані експертних оцінок, які були узагальнені на основі методу Дельфі) про кількість мігрантів з України у країни Вишеграду:

- у Польщі - близько 240 тис. осіб
- у Чеській Республіці – 112 тис.осіб
- в Угорщині – 18 тис. осіб
- в Словаччині – 16 тис. осіб
- загальна кількість мігрантів з України в держави ЄС становила близько 1,1 млн. осіб
- в країни В-4 – орієнтовно 386 тис. осіб.

Специфіка виїзду в Угорщину полягає в тому, що ця країна є приваблива переважно для українців угорського походження; Словаччина – для жителів Закарпатської області України.

Існує тенденція до збільшення кількості мігрантів з України: лише у Польщі у 2014 році дозволи на роботу отримали на третину більше українців аніж попереднього року

ПИТАННЯ

5

- ХТО З ВАС БУВ У СЛОВАЧЧИНІ?
- З ЯКОЮ МЕТОЮ ЇЗДИЛИ?
- ЯКЩО ВЧИТИСЬ ЧИ ПРАЦЮВАТИ, ТО ЧИ І ЯК ШУКАЛИ НАВЧАННЯ ТА ПРАЦЮ?

ПРОЖИВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ (1)

6

- Регулюється **Законом № 404/2011 про проживання іноземців (Zákon č. 404/2011 Z. z. Zákon o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov)**.
- Існують наступні типи дозволу на перебування/проживання: шенгенська / національна віза (з червня 2017 року безвізовий режим для власників біометричних паспортів), тимчасовий, постійний, допустимий.
- **Шенгенська віза** дає право на в'їзд по всій території членських держав шенгенської зони. Віза може бути видана на одноразовий або багаторазовий в'їзд, а максимальний термін перебування не може перевищити 90 днів в рамках будь-якого 180-тиденного періоду. Проконтролювати дні перебування можна за допомогою *шенгенського візового калькулятора* на сайті Єврокомісії.
- **Національна віза** видається для однієї держави, в якій ви плануєте перебувати тривалий термін і дає можливість перебувати там до 180 днів протягом 6 місяців. Національна віза дозволяє жити в обраній країні постійно.

ПРОЖИВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ (2)

7

- **Тимчасовий дозвіл на проживання (*prechodný pobyt*)** надається тільки з однією конкретною метою і тільки у виняткових ситуаціях дає Вам право займатися і іншими видами діяльності. Посвідка на тимчасове проживання може бути надана на такі цілі: підприємництво, працевлаштування, навчання, індивідуальна діяльність (артистична, спортивна, викладацька, стажування, лікування тощо), науково-дослідна діяльність, возз'єднання сім'ї, виконання службових обов'язків миротворчими частинами збройних сил, особа зі статусом закордонного словака, особа з дозволом на проживання, видана в іншій державі- членові ЄС.
- **Дозвіл на постійне місце проживання (*trvalý pobyt*)** дає Вам право під час його дії перебувати на території СР, виїжджати за кордон і повертатися назад, працювати, займатися підприємницькою діяльністю, вчитися або займатися іншою діяльністю в Словаччині. При наявності постійного виду на проживання Ви в більшості областей життя маєте подібні права та обов'язки, як і громадяни СР.
- Існують **три типи дозволу на постійне місце проживання**: дозвіл на постійне місце проживання на 5 років, безстроковий дозвіл на постійне місце проживання і довгостроковий дозвіл на постійне місце проживання.

ПРОЖИВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ (3)

8

- **Толерований дозвіл на проживання (*tolerovaný pobyt*)** можна отримати, якщо Ви опинитеся в ситуації, коли не можете виїхати зі Словаччини, але в той же час Ви не відповідаєте умовам для надання іншого типу дозволу на проживання. Толерований дозвіл на проживання надається максимально на термін 180 днів, і Ви можете подати заяву на його повторне продовження. Толерований дозвіл на проживання дає Вам право на проживання на території СР і, в деяких випадках, дозволяє працевлаштуватися. Толерований дозвіл на проживання не дає Вам право займатися підприємницькою діяльністю і їздити за кордон, це обмеження діє і для шенгенської зони.
- Заява на надання тимчасового дозволу на проживання в представницькому органі СР відповідно до мети: підприємницька діяльність - 240 євро; працевлаштування - 170 євро; сезонне працевлаштування - 35 євро; індивідуальна діяльність - 100 євро; возз'єднання сім'ї - 135 євро; виконання службових обов'язків миротворчими частинами збройних сил - 70 євро; синя карта - 170 євро.

МІФИ ПРО ОСВІТУ В СЛОВАЧЧИНІ

9

- ❑ **Спорідненість та близькість української мови зі словацькою**, що полегшує як процес підготовки до вступу, так і навчання.
- ❑ **Вступ до ВНЗ без іспитів і ЗНО.** Насправді це залежить від вузу і спеціалізації. Від абітурієнта вимагають акредитований сертифікат про знання словацької мови.
- ❑ **Навчайся і працюй у Словаччині.** Працювати дозволено лише студентам ВНЗ стаціонарної форми навчання 20 годин на тиждень. Однак можна займатися бізнесом (т.зв. podnikanie).
- ❑ **Сумарні витрати на навчання є занадто високими.** Можна зекономити на посередниках при вступі, проживання в гуртожитках 65-100 євро/місяць. Обід – 1.5 – 5 євро. ISIC – card надає можливість знижок.
- ❑ **Завершення прийому документів – лютий -березень відповідного року.** Процес набору триває практично до 1 жовтня кожного року.
- ❑ **Вчитися легко.** Викладачі з розумінням ставляться до іноземних студентів; лояльність на першій сесії; можна домовитися з викладачем (хабар); можна списувати, плагіат при написанні наукових праць.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

10

- Якщо користуєтесь послугами посередників, то перевірте їх репутацію;
- Перевірти реальну вартість їх послуг і чи не варто самому/самій зайнятись формальностями;
- Університети шукають студентів і зацікавлені у вступі українців. Вони часто пропонують подібні послуги як посередники безкоштовно.
- Відвідуйте ярмарки, де представлені словацькі університети і питайте їх особисто про всі деталі.
- Пам'ятайте, що знання мови ключове при навчанні і пошуку праці, тож шукайте додаткових курсів.

ХТО МОЖЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАТИСЯ В СЛОВАЧЧИНІ

11

- володар синьої карти Європейського Союзу
- особа з тимчасовим дозволом на проживання з метою працевлаштування на підставі підтвердження про можливість отримання вільного робочого місця - так зване єдиний дозвіл на працевлаштування та проживання,
- особа, котрій було надано дозвіл на працевлаштування і тимчасову посвідку на проживання з метою працевлаштування,
- особа, котрій було надано дозвіл на працевлаштування і тимчасову посвідку на проживання з метою возз'єднання сім'ї протягом перших 12 місяців з дня надання посвідки на проживання,
- особа, котрій було надано дозвіл на працевлаштування і тимчасову посвідку на проживання громадянина третьої країни, який володіє визнаним статусом особи з довгостроковим дозволом на проживання в членській державі Європейського Союзу протягом перших 12 місяців з дня надання посвідки на проживання, або відповідає умовам, згідно з якими йому не потрібно для працевлаштування підтвердження про можливість отримання вільного робочого місця або дозвіл на працевлаштування.

КІЛЬКІСТЬ ДІЙСНИХ ДОЗВОЛІВ НА ПРОЖИВАННЯ ДЛЯ ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН

12

Країна	2016				2015			
	Всього	3 них:			Всього	3 них:		
		тимчасовий	постійний	толерований		тимчасовий	постійний	толерований
Україна	13 024	9 398	3 582	44	10 706	7 297	3 365	44
Сербія	7 232	6 655	559	18	5 528	4 988	522	18
Росія	4 035	2 176	1 851	8	3 532	1 814	1 711	7
В'єтнам	2 580	884	1 664	32	2 307	626	1 641	40
Китай	2 346	918	1 427	1	2 134	798	1 334	2
Пд. Корея	1 638	1 158	480	0	1 590	1 140	450	0
Сирія	375	260	96	19	942	184	98	660
США	910	392	515	3	925	440	477	8
Македонія	913	422	487	4	801	352	447	2
Іран	1 056	963	92	1	565	481	83	1
Туреччина	587	342	241	4	508	282	220	6
Ізраїль	373	301	71	1	347	281	65	1
Всього (всі країни)	41 232	26 590	14 347	295	35 261	21 089	13 270	902

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У СР

13

Країна	2008	2010	2012	2014	2015	2016	06/2017
Всього	10 536	15 324	21 265	20 055	25 537	35 090	42 405
Сербія	201	345	282	642	1 709	5 410	8 808
Румунія	2 279	2 387	4 134	4 729	6 261	7 394	8 261
Чеська республіка	1 589	2 246	2 884	2 524	3 195	4 134	4 492
Угорщина	737	1 422	2 078	2 070	2 773	3 696	4 309
Україна	501	929	971	982	1 462	2 257	3 045
Польща	1 011	1 394	2 125	3 023	3 048	3 204	2 951
Болгарія	328	465	743	638	837	1 111	1 360
Хорватія	43	92	71	377	593	962	1 235
Італія	238	392	578	450	519	753	928
Німеччина	556	750	803	477	474	624	663
Пд. Корея	403	579	946	593	663	643	647
В'єтнам	115	375	310	125	103	134	398
Франція	802	691	798	241	275	336	351
Великобританія	314	376	427	243	278	311	331
Австрія	314	497	569	225	241	295	303

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МІГРАНТІВ ТА ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН У СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ (станом на 2015 рік)

14

	Україна		Треті країни		Інші країни	
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
Всього	1 462	100,0	6 109	100,0	19 428	100,0
1 – правознавці, керівники	70	4,8	747	12,2	1181	6,1
2 – експерти	557	38,1	1396	22,9	1827	9,4
3 – технічні працівники	79	5,4	506	8,3	1897	9,8
4 – офісні працівники	36	2,5	204	3,3	717	3,7
5 – працівники у сфері обслуговування та торгівлі	93	6,4	746	12,2	1086	5,6
6 - Кваліфіковані працівники у сільськогосподарській, лісовій та сфері рибальства	57	3,9	77	1,3	122	0,6
7 - Кваліфіковані робітники та майстри	85	5,8	312	5,1	2562	13,2
8 - Оператори та монтажники машин та устаткування	334	22,8	1424	23,3	5434	28,0
9 - Інші некваліфіковані працівники	120	8,2	566	9,3	2528	13,1

ЗАЙНЯТІСТЬ МІГРАНТІВ ТА ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН У СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ЗА РІВНЕМ ОСВІТИ (СТАНOM НА 2015 РІК)

15

	Україна		Total TCNs		Total – All nationalities	
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
Всього	1 462	100,0	6 109	100,0	19 428	100,0
10 - Неповна початкова освіта	0	0,0	10	0,2	3	0,0
11 - Початкова освіта	58	4,0	398	6,5	1278	6,6
12 - Неповна середня освіта	42	2,9	210	3,4	1514	7,8
13 - Середня освіта	288	19,7	1126	18,4	4599	23,7
14 - Середня професійна освіта	159	10,9	751	12,3	4402	22,7
15 - Загальна середня освіта	125	8,5	388	6,4	2078	10,7
16 - Вища професійна освіта	7	0,5	39	0,6	15	0,1
17 - Вища освіта першого ступеня (бакалавр)	56	3,8	527	8,6	125	0,6
18 - магістратура	656	44,9	1902	31,1	3413	17,6
19 - Докторантура	17	1,2	44	0,7	69	0,4
Не визначено	54	3,7	714	11,7	1932	9,9

ОСНОВНІ ЗЛОВЖИВАННЯ

16

- ❑ Працевлаштування без дозволу на працю.
- ❑ Праця без контракту.
- ❑ Працедавці використовують потребу мігрантів легалізувати перебування чи працю на свою користь.
- ❑ Види праці, яку мігранти виконують не відповідають підписаним контрактам.
- ❑ Мігранти часто вважають робочу візу як доступ до ринку праці. Кожен документ, який дає доступ до ринку праці прив'язаний до конкретного працедавця і конкретної праці.
- ❑ Відсутність медичного страхування у випадку неврегульованого працевлаштування.
- ❑ Проблемно працівникам відстоювати свої права, коли праця нелегальна (оплата праці, засоби безпеки, умови праці, години праці чи неоплата за працю).

ПОРАДИ

17

- ❑ Читайте документи, які підписуєте! Преедавець має дати вам переклад контракту зрозумілою для вас мовою.
- ❑ Пам'ятайте – безвіз не дає вам право до праці. Треба мати дозвіл або документи, які дозволяють працювати без дозволу на працю.
- ❑ Взнавайте про свої права і обов'язки. Закони змінюються, тому слідкуйте за ними.
- ❑ Вчіть словацьку мову. Це дозволить впевненіше почувати себе в країні, зможете претендувати на кращу роботу.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

18

- ❑ Міграційний Інформаційний Центр ІОМ у: вулиця Гросслінгова 4 (Grösslingová 4), Братислава або вулиця Поштова 1 (Poštová 1), Кошице. Телефон гарячої лінії 0850 211 478 (вся територія СР), а також телефон +421 2 52 63 00 23 або +421 55 625 86 62 (з-за кордону), або по електронній пошті mic@iom.int. Більш детальну інформацію Ви знайдете на сайті MIC www.mic.iom.sk.
- ❑ Посольство України в СР - emb_sk@mfa.gov.ua
- ❑ Міністерство внутрішніх справ СР: www.minv.sk
- ❑ Міністерство закордонних справ СР: www.mzv.sk
- ❑ Міністерство юстиції СР: www.justice.gov.sk
- ❑ Міністерство освіти, науки, наукових досліджень і спорту СР (відділення атестації документів про освіту): www.minedu.sk
- ❑ Міністерство праці, соціальних справ і сім'ї СР: www.employment.gov.sk
- ❑ Центр з працевлаштування, соціальних питань та сім'ї СР: www.upsvar.sk
- ❑ Інтернет-портали по працевлаштуванню: www.profesia.sk www.topjobs.sk
www.job.sk www.jobagent.sk

Дякую за увагу)